

Naročnina: Za tuzemstvo: z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60, za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE

St. 7.

Ljubljana, četrtek, 27. septembra 1923.

1. leto.

Prvi strankin zbor SPJ.

Dne 21., 22. in 23. t. m. se je vršil v Beogradu prvi redni strankin zbor SPJ, ki je uspel nepričakovano dobro, bodisi glede števila delegatov, bodisi glede resnega razpravljanja in sklepov.

Na tem strankinem zboru so bile zastopane socialistične organizacije iz vseh delov naše države razen Dalmacije, in kar je važno, bila so zastopana vsa plemena in narodnosti te države. Zlasti lepo so bili zastopani nemški in madžarski sodrugi iz Vojvodine, ki so zastopali svoje močne organizacije. Ali kljub vsem tem različnim plemensko-narodnim, ako hočete tudi verskim momentom je bila harmonija na kongresu naravnost vzorna. Vsak je govoril v svojem materinem jeziku in vsi so bili prežeti samo z eno željo, da bi iz tega kongresa izšla enotna socialistična stranka z jasnimi in enotnimi sklepi in z enotnim strankinim statutom, ki naj bode podlaga nadaljnjemu razvoju in konsolidaciji stranke razredno zavednega proletarijata v državi.

Na kongresu se je pokazala jasna slika, da so politične, gospodarske, socialne in kulturne prilike v vsaki pokrajini različne, obenem pa, da je reakcija povsod enaka in da skuša na razne načine preprečiti razvoj in konsolidacijo socialistične stranke. A obenem se je pa še jasneje pokazalo enotno prepričanje, da je iz teh razmer mogoče priti samo potem močne in enotne socialistične stranke. Kongres je skoro enodušno odklonil vsako plemensko in fevdalistično delitev države in se zavzel za enotno zakonodajo in za popolno samo upravo občin, srezov in oblasti, katera se morajo konstituirati na čisto demokratski podlagi.

Kongres je najodločnejše obsodil da našnji sistem samoradikalnega vladanja, katero je najreakcionarnejše in diktatorsko, ki pospešuje nevoljo in plemenske boje v škodo celokupnemu narodu in zlasti delavstvu, ki pa koristi samo gotovi radikalni kliki.

Kongres se je jasno opredelil tudi napram takozvani neodvisni ali komunistični stranki, s katero noče imeti nikakršnega stika, dokler se ne postavi na stališče demokracije in ne pretrga vezi, ki ji onemogočujejo svobodno gibanje, prilagoditev potrebam in prilikam proletarijata v državi.

Kongres je sklenil med burnimi ovacijami pristopiti k *Hamburški socialistični internacionali* in ob enem naročil glavnemu strankinemu odboru, da stopi v stik z vsemi socialističnimi strankami na Balkanu v svrhu sklicanja *balkanske socialistične konference*.

Na kongres so zelo nepovoljno vplivale razmere v Bolgariji, bodisi glede protirevolucije komunistov in agrarcev, bodisi glede sodelovanja takozvanih širokih socialistov v sedanji vladi.

Strankin statut je bil z malimi spremembami sprejet tak, kakoršen je bil predložen, ker je kongres soglasno priznal, da ta novi statut popolnoma odgovarja strankinim potrebam. S sprejetjem tega statuta je SPJ postala enotna in veljajo za vse pristaše in organizacije enake pravice in dolžnosti.

Strankin zbor je določil jasne smerice med strokovnim in političnimi organizacijami. Obe organizaciji sta v svojem delokrogu in akcijah popolnoma samostojni. Moralna vez med njimi je le končni cilj, ker strokovne organizacije ne smejo biti cilj same sebi, tem več le sredstvo proletarijata za doseg končnega cilja, in radi tega morajo ostati na podlagi razrednega boja in ostati v okviru internacionalne. — sicer postanejo žolte in meščanske organizacije — tega pa stranka ne sme dopustiti.

V kratkih potezah so to glavni sklepi kongresa, hočemo pa podati točno

poročilo o poteku strankinega zbora in samo ob sebi razumljivo priobčiti vse resolucije, kakor tudi strankin statut, da bodo imeli naši člani vse pri rokah za nadaljno agitacijo za izvrševanje istih. Pripomniti moramo, da je bil kongres posvečen izrecno internim strankinim zadevam in se ni vabilo zunanjih gostov in tiska.

Strankin zbor je v imenu glavnega odbora otvoril sodr. Bračinac, ter takoj predlagal izvolitev komisije za verifikacijo mandatov in za določitev dnevnega reda. V vse komisije so bili izvoljeni iz vsake pokrajine po en zastopnik.

V času, ko je verifikacijska komisija delovala, je s. Korač podal poročilo o političnem delovanju glavnega odbora iz katerega je razvidno, da je imel zelo težko delo, bodisi na znotraj, kakor na zunan. Razpravljal je med drugim tudi o boju med sodrugi v Sloveniji, kakor tudi v Vojvodini. Omenil je izstop sodr. Dragiše Lapčevića, ki je svoj izstop motiviral iz zdravstvenih in privatnih ozirov. Ta nenadni izstop je zelo slabo vplival zlasti na strankine razmere v Srbiji. Politično delo stranke je faktično vodil parlamentarni klub, katerega sklepi so bili vedno v skladu z glavnim odborom.

Omenil je nadalje zastopstvo stranke na *socialističnem mednarodnem kongresu v Hamburgu*, proslave prvega maja in razne druge akcije.

Glavno delo odbora je bilo posvečeno notranji konsolidaciji stranke. A tudi v tem oziru se ni napravilo vse, kar bi bilo potrebno into ne po krivdi odbora, pač pa radi pomanjkanja sredstev. Stranka se je ustanovila brez vinarja in vse delo je slonelo na posameznih sodrugih, ki so morali tudi za agitacijo skrbeti. Strankine organizacije niso do zadnjega časa skoro ničesar prispevale pač pa od glavnega odbora veliko zahtevale. Radi teh razmer je bil odbor prisiljen, da je aprila t. l. napravil sklep, da se morajo uvesti za celo državo enotne znamke in izkaznice in da se bodo iste oddajale le proti gotovemu plačilu. Od tega časa so se strankine finance nekoliko zboljšale. Vseh dohodkov za strankin davek (in ta je bil edini strankin dohodek) je bilo 18.000 Din. Nadalje je omenjal težke denarne razmere pri centralnem organu »Radničke Novine«, katere imajo do dneva kongresa približno 130.000 Din deficita, katerega večino je pokrila Oblastna organizacija za Srbijo. Takšen deficit je nemogoče vzdržati, radi tega kongres mora najti sredstva, da se strankinemu organu zagotovi nadaljni obstoj in razvoj.

Referent je nadalje omenil volilni boj za skupščino, ki se je vršil dne 18. marca t. l. V Srbiji je stranka takrat prvič kandidirala in postavila svojo listo v 6 volilnih okrajih in je dobila 1750 glasov, v dveh okrajih so bile mešane liste proti volji stranke, in se ju tudi tam doseglo približno 800 glasov. Skupaj približno 2500. V Bosni je stranka kandidirala v 3 volilnih okrajih in dobila 1843 glasov, na Hrvaškem je postavila svoje liste v 6 okrajih in dosegla 7414 glasov. V Vojvodini v 5 volilnih krogih je dosegla 23.852 glasov. Za Slovenijo je težko zračunati natančno število strankinih glasov, ker so bile liste mešane. (V Sloveniji se lahko računa, da je bilo socialističnih glasov, računajoč mariborsko, Bernotovo in Zarjansko grupo, preko 12.000. Op. ur.)

Iz teh števil je razvidno, da je stranka, vključ temu, da se ni bila konsolidirana in da je bila brez vsakih finančnih sredstev, dosegla znatni uspeh, ki daje popolno garancijo za nadaljni razvoj.

Po končanem izčrpnem referatu, ki ga je podal sodr. Korač, je bilo podano blagajniško poročilo. O obeh poročilih se je vršila obširna in v gotovih momentih zelo burna debata, ki je trajala še v petek popoldne in v soboto skoro celi dan. V debato so posegli sodrugi iz vseh krajev, in so se pečali po večini, glede enotne fronte s komunisti, s strankinim sporom v Sloveniji (radi katerega je tudi Bernotova grupa poslala dva delegata in sicer ss. Barago in Umeka, ki so utemeljevali svojo resolucijo, ki je bila soglasno odklonjena in sprejeta resolucija, katero objavimo prihodnjic) in z reorganizacijo strankinega tiska. Vse resolucije sprejete radi teh vprašanj prinesemo v prihodnjih številkah.

Preden se je glasovalo o poročilu in o resolucijah, je podal verifikacijski odbor sledečo poročilo:

Na strankin zbor je pravilno izvoljenih in s pooblastili potrjenih 99 delegatov, med katerimi je 13 članov glavnega odbora in 6 urednikov strankinih listov. Nadalje je zastopana grupa Bernot po dveh delegatih. Poročilo verifikacijskega odbora je bilo soglasno sprejeto.

Po končani verifikaciji se je izvolilo predsedstvo kongresa in sicer ss.: Pavčević, Bukšeg in Korun, pet tajnikov ter razne komisije, v katere je bil izvoljen po en zastopnik iz vsake pokrajine. Poročilo glavnega odbora, kakor tudi resolucije o tisku, o sporu v Sloveniji in v Vršacu, so bile soglasno sprejete med tem ko je bila resolucija sodr. Topalovića glede enotne fronte s komunisti sprejeta s 77glasovi proti 13. Proti je govoril in glasoval sodr. L. Pavčević in nekateri drugi sodrugi.

Pri drugi točki dnevnega reda je poročal sodr. Taza Milojević o stranki-

nem statutu, kateri je bil z malimi spremembami soglasno sprejet. Med važnimi spremembami je *povišanje strankinega davka od 2 Din na 2.50 Din, od katerega gre 50 para izključno v podporo glavnemu strankinemu organu »Radničkim Novinam«*.

O delovanju parlamentarnega kluba je poročal sodr. Divac; poročilo je bilo soglasno sprejeto.

O političnem položaju je poročal s. Topalović, katerega poročilo je bilo tako temeljito, da ga je kongres naprosil, ker ni bilo stenografa, da naj poročilo v celoti napiše in objavi v strankinih glasilih. Tudi to poročilo in resolucija je bilo po obširni debati sprejeto z vsemi glasovi proti nemu.

O priključitvi k socialistični internacionali je poročal sodr. S. Jakšić. O točki: *Stranka in sindikati* je poročal sodr. Krekić, katerih poročila in resolucije so bila po kratki debati sprejete.

V izvrševalni odbor stranke so bili soglasno izvoljeni sledeči sodrugi: Korač, Bračinac, Divac, Belič, Topalović, Muzikravić, Košanin, Tismotić in Ilić, v kontrolo pa: Kotur, Stojković in Janić, vsi iz Beograda.

Glavni strankin odbor sestavljajo pa zastopniki oblastnih organizacij, izvoljeni v posameznih oblastnih organizacijah na vsakih 1000 članov in na ostanek nad 600 članov po enega zastopnika več.

Po izčrpanem dnevnem redu je pred sednik z navdušenim govorom zaključil kongres, s pozivom na delegate, da današnje sklepe izvršujejo, da bodo doprinesli veliko korist stranki in proletarijatu — ter je zaključil kongres z vzklikom:

Naj živi mednarodni socializem!

Slovenski socializem v povojni dobi.

Med vojno se je razbil še tisti mali aparat, ki ga je v Sloveniji pred vojno socialistično gibanje posedovalo. Ostalo je samo še par konzumov, ki pa so bili vsi mala podjetja. V Mežiški dolini in v Mariboru so obstojale filiale nemških konzumnih društev, v Trstu in Istri pa italijanskih.

Politična in strokovna organizacija je popolnoma razpadla. V zadnjem vojnem letu se je ustanovil list »Naprej«. Okrog tega lista se je zbralo nekaj starejših in nekaj mlajših strankinih delavcev.

Slednji so ostali močno pod vplivom nacionalistične propagande, ki se je zbirala takrat okrog gesla majniške deklaracije in ki je nastopala zelo revolucionarno. Pod vplivom te propagande se je razvila tu ideologija, ki je često prekoračila meje, ki jih stavlja socialističen program. To in osebna nasprotja so vodila do odkritega preloma. Mlajše moči so se zbirale okrog Naših zastopnikov, naše novo oživljene stare revije.

V tem stanju nas je doletel prevrat. Prevrat je našel pri nas številno neznan, idejno nekonsolidiran, med seboj sprt strankin aparat. Tudi naše gmotne sile so bile razmeroma majhne.

Prevrat je zbral okrog tega aparata silne množice ljudi, ki so videle v njem simbolj ostre negacije in protesta, kojega se je med vojno v dušah silno veliko nabralo in ki je smel in mogel priti vsled zloma državne oblasti in avtoritete sedaj popolnoma neovirano do izraza.

Ako lahko splošno trdimo, da je obstojala na vsem svetu ogromna razdalja med pričakovanji in med tem, kar so socialistične organizacije in njih aparat množici, ki se je zbirala okrog njih, kakor okrog znamenja nezadovoljnosti in nove sreče, mogle in hotele dati, potem velja to v dvakratni meri za Slovenijo. Stranka je bila po vojni brez dvoma

velika. Rezultat volitev leta 1920. kažejo, da sodba, da bi se izrekla po prevratu v slučaju volitev, ogromna večina slovenskega ljudstva, za socialistično stranko, ni pretirana. A ta veličina je bila samo navidezna. Ti tisoči, ki so prišli v stranko, so šli skozi druge šole, kakor skozi socialistično in niso imeli idejnega stika s stranko, — razven dodatne točke upora proti obstoječemu in negacije novo se utrjujoče državne oblasti.

Pri vsem tem je razpolagala stranka le z aparatom stoji revne prošlosti.

Tu sta bili razočaranje in razpad nujni posledici. Vendar bi se dalo za delavsko stranko iz te izredne dobe več rešiti, ako bi ne posegla v ta razvoj z bogatimi denarnimi sredstvi podprta agitacija takrat sovjetske Ogrske in iz sovjetske Rusije, ki segla globoko v mase zaupnikov. Ti zaupniki so bili čisto lepo orožje v rokah svojih central, ki pa zopet niso imele nobenega vpogleda v naš dejanski položaj in so opravljali čisto prav enostranska dela.

Zlasti ogromno škodo je prineslo proletarijatu iz Moskve podano navodilo, da se naj poslužujejo agenti te agitacije proti samostojno mislečim zaupnikom brezobzirno blatenje, laži in obrekovanja. To je prineslo v glave popolno zmedo, v vse delavske organizacije pa zastrupljanje medsebojnih odnošajev.

Druga velika nesreča je bila, da slovenski proletarijat v tej dobi ni imel vodilnih oseb, ki bi združevale izkušnjo, širok pogled in moralno veličino in da se v vodstvu tudi različne osebe, pri katerih je bila po ena izmed teh potez morda dovolj razvita, a je zato nedostajalo druge, niso med seboj harmonično izpolnjevale. Ti vzroki so skupaj zakrili, da je slovenski proletarijat v povojnih letih le malo pridobil.

Po nezdravi povojni konjunkturi, — bo treba začeti zidati nekako tam, kjer se je pred vojno nehalo.

Marsikak ostanek večjih možnosti še leži v mali okolici. A leži, kakor skale na samem. V koliko jo bo mogoče

Proletarska kultura.

V 14. št. »Delavca« sem čital v članku F. Mikiča stavek: »Zgodovinski razvoj, na katerem je K. Marks zidal in prorokoval bodočo strukturo družbe, nikakor ne leži na uničenju buržuazne kulture in današnjega buržuaznega imetja in blagostanja — ampak na nadaljevanju in kopičenju, ki k prejšnji kulturi doda še delavsko kulturo, ki v gospodarstvu preobrne v glavnem »juridično« formo današnjega pojmovanja o premoženju in blagostanju in ki torej generalno in radikalno leži izrodke, nastale radi kolosalnega napredka znanosti in tehnike.«

Gledal sem otroke, ki so se igrali »tovarno«, kateri so bili lastniki in delavci. Lastniki so ukazovali, delavci pa delali. Ko sem jih opozoril na to, da naj naprosijo tovarno, v kateri bodo vsi lastniki in vsi delavci — me otroci niso razumeli in še celo, ko sem jim svojo željo obrazložil, niso mogli razumeti, da bi taka igra bila boljša. Imeli so prav: otroci igrajo igro, ki naj bo resnično življenje v malem. Po mojem zamisljena igra bi pa ne bila kopija današnjega resničnega življenja.

Pred nekaj dnevi sem čital v nekem meščanskem listu poročilo o skrbeh, ki si jo baje delajo Čehi vsled prevelike produkcije inteligence. Kaj bo, ko bo vse študirano, pa ne bo nikogar več za ročno delo?

In tako se na tem poprišču vsak dan javljajo problemi, ki so ne samo zanimivi, ampak obenem najvažnejši predpogoj za možnost ustvaritve, še bolj pa obstoja socialističnega društva.

Dostikrat čujem besede: delavčev otrok je, zato je rojen proletarec... Res je to: ali po svoji vzgoji je vendar buržuji in če je pozneje postal socialist, si je to prepričanje šele pridobil; semena pa, ki so padla v njegovo srce in glavo, so iz meščanskega vrta — in mnogo tega mu ostane.

Mi se niti ne zavedamo ne, koliko je v naš kapitalistične kulture. Le z naprom našega razuma in volje zamoremo preko te kulture in zamoremo zaslu

priključiti v nov organizem, ki se šele vstvarja, je še vprašanje in ena izmed velikih nalog, ki jih je treba nujno rešiti.

titi, da ta kultura in ta vzgoja ne odgovarja temu, kakor si družbo želimo in za kakoršno družbo se borimo.

Zavedati se moramo, da je kapitalistična kultura in vzgoja nekaj, kar moramo premagati, če hočemo vstvariti socialistično družbo; zavedati se moramo, da mora biti tista kultura, ki bo v socialističnem društvu, bistveno drugačna, današnji popolnoma tuja in nasprotna, drugače bo naše socialistično društvo ob rojstvu že mrtvorajeno dete.

Ruski komunisti so ta problem spoznali in ga sklenili radikalno rešiti: Zrevolucionirali so vzgojo mladine, postavili so s tem temelj novi, proletarski kulturi. V tem dejstvu vidim največjo in doslej tudi najuspešnejšo pridobitev ruske revolucije.

O tem bi moralo naše delavsko časopisje veliko in obširno pisati: Kultura kapitalističnega društva je strup za proletarsko vzgojo; kulturnih pridobitev kapitalističnega društva sicer ni treba kar pavšalno uničiti, zavedati pa se moramo, da to ni naša kultura, da mora biti naša kultura drugačna. Ne samo politično, gospodarsko in strokovno, ampak *predvsem kulturno* vzgojo delavstva mora delavstvo samo vzeti v svoje roke. Tozadevno je treba naj več revolucionarnosti, največ radikalizma, ker je na tem polju radikalizem na mestu.

Težko je samo rešiti vprašanje: Kako? Treba povedati, da tozadevno nismo doslej niti mi doma, niti drugje, toliko kakor nič napravili. Preveč važnosti, časa in truda smo porabili za politiko, konzume in strokovne organizacije, najvažnejše pa smo pozabili. Če si socialist, moraš imeti vsaj spoznanje, da je v tebi še toliko buržuja, da se moraš vedno z njim bojevati in da zamo-re samo proletarska vzgoja vstvariti novo, proletarsko kulturo, kapitalistična vzgoja nikdar!

Zato se bojim vedno in vsepovsod za to, da bo tvoja in tvojih otrok vzgoja proletarska.

To je prava revolucionarnost!

Bolgarska revolucija.

Na Bolgarskem je izbruhnila zemljoradniško-komunistična protirevolucija. Poročila o izgledih te protirevolucije si za enkrat še zelo nasprotujejo. Kakor pravijo vesti iz Beograda, se je posrečilo izvojevati revolucionarnem znatne uspehe. V njihove roke je prišlo glasom teh poročil mesto Nova Zagora, ki je važno železniško križišče. S tem bi bila odrezana Sofija, bolgarsko glavno mesto, od velikega dela države.

Bolgarska poročila govore o uporih manjšega obsega. Vendar pa tudi ona ne zanikujejo, da se nahajajo med uporniki deli vojske. Vse to daje gibanju resen značaj. Uporniki so tudi dobro oboroženi in razpolagajo celo z artiljerijo. Vlada profesorja Čankova je v silnih skrbeh.

Njena edina nada so dobro oboroženi, sfanatizirani macedonski četaši, ki jih hoče vreči proti zemljoradniško-komunistični revoluciji. V trenutku, ko to pišemo je še negotovo, na katero stran se bo nagnila zmaga.

Toliko je gotovo, da gre danes Bolgarija težkim časom nasproti in da so storili bolgarski oficirji, ki so dvignili proti konstruktivni politiki Stambuliškega baklo revolucije, svoji domovini zelo slabo uslugo. Gotovo je tudi to, da vodi Bolgarijo kralj Boris v nove nesreče, v zahvalo, da mu je Stambulijski ob prvem prevratu prizanesel.

Ne moremo se otestiti misli, da je bolgarska revolucija v ozki zvezi z gotovimi dogodki izven bolgarskih mej.

Resnica o štrajku v Subotici.

Med in po stavki v tovarni »Ferrum« v Subotici so izšli v »Organizovanem Radniku« in drugih listih neodvisnih strokovnih organizacij članki, v kojih se je trdilo, da je podvzel z Blagoje Bračinac v namenu, da bi upropastil štrajk v Subotici, sledeče:

1. Da je v sporazumu z ravnateljem

fabrike »Ferrum« v Subotici izdal letak proti stavkajočim in stavki.

2. Da je ustanovil v sporazumu z ravnateljem med stavko podružnico našega Saveza.

3. Da je sklenil med stavko in tekom stavke sporazum z ravnateljem in pozval delavce, da se vrnejo na osnovi te-

ga sporazuma na delo.

4. Da je nabavil tovarni med stavko preko 100 stavkolomcev.

5. Da se je vozil med stavko z ravnateljem v njegovi kočiji in da je šel z njim roko v roki skozi mesto.

6. Da je denunciral pri policiji stavkajoče delavce, nakar jih je ta aretirala po njegovih navodilih in izganjala na Madžarsko itd. Ker so bili ti očitki neresnični in so izhajali iz namere, da se očrni v obeh kovinarjev Bračinac in preko njega naš Savez kovinarskih delavcev, se je obrnila uprava Glavnega Radniškega Saveza na upravo Central. Radniškega Sindikalnega Veča (centralo neodvisnih organizacij) in na upravo Saveza tiskarjev (ki so nevtralni) s predlogom, da se ugotovi skupno, koliko je na zgornjih obtožbah resnice.

Tako je došlo do komisije, pri koji so sodelovali sledeči sodruzi:

Od strani GRS Luka Pavičević in Marko Potner, od strani Centralnega Radniškega Vijeća Dragutin Bukvič in Milan Grojič in od strani tiskarjev Bogoslav Jošt.

Ta komisija je šla na lice mesta, preiskala vzroke in potek stavke in vse pojave v njej ter je našla resnico, ki jo objavlja v sledečem odloku: Komisija za preiskavo obtožb proti s. B. Bračinacu v zadevi njegovega dela med stavko v fabriki »Ferrum« v Subotici je ugotovila:

1. Da je »Organizovani Radnik« mogel pisati o sodruhu Bračincu tako, kakor je pisal, ker so dajale informacije, ki jih je dobival iz Subotice, to možnost. Med tem pa komisija, ki je preiskala celo stvar na licu mesta, ne more pripisovati tem informacijam nikake verodostojnosti in ugotavlja, da obtožbe po vsebini ne odgovarjajo resnici.

2. Komisija je ugotovila, da je izzval stavko podjetnik in da je podružnični

odbor nasedel interesu podjetnika, ki je hotel podpreti s stavko svoje obračune z državo. Zlasti je zakrivil podružniški odbor, da je zavedel delavstvo v stavko v tem trenutku, ko je prekinil vse organizacijske vezi s celoto delavskega pokreta, ker podružnica ni pripadala nobeni strokovni centrali. Pri tem komisija ne more iti preko tega, da ne bi z žalostjo konstatirala: da obstoja tendenca lokalizma tudi po žalostnih izkušnjah s to stavko v Subotici dalje in radi tega resno priporoča celokupnemu vojvodinskemu proletarijatu polno organizacijsko zvezo z ostalim strokovno organiziranim proletarijatom Jugoslavije.

3. Da je podjetnik namenoma ustvarjal delavce-mesečarje, da bi s tem v slučaju potrebe zabil klin nesloge med delavce mesečarje in dnevničarje. Ali pri vsem tem meni komisija, da so se pregrešili mesečarji, ki so ostali med stavko v tovarni težko glede prve potrebe delavskega razreda, glede delavske solidarnosti.

4. Da so napravili posamezni sodruzi iz Subotice, zlasti sodruha Veniš in Klinger s svojim osebnim nastopanjem težke pogreške tako proti stavki, kakor proti drugim institucijam delavskega pokreta, ki ne morejo ostati nezabeležene. In končno:

5. Komisija soglaša v mnenju, da so vzroki in izvori za vse to v razcepljenosti delavskega pokreta in da je radi bodočih koristi, tako subotičskih, kakor vseh ostalih delavcev in vsega delavskega razreda potrebno, da se vpostavi edinstvo strokovnih organizacij vsega delavstva. Ta odlok se objavi v vseh strokovnih listih države.

Subotica, dne 3. septembra 1923.

Luka Pavičević, l. r. Milan Grojič, l. r. Bogoslav Jošt, l. r. Dragutin Bukvič, l. r.

Dr. Korošec za podaljšanje vojske in proti pravičnemu miru.

Dr. Šušteršičev »Ljudski dnevnik« priobčuje zanimivo pismo, ki ga je pisal dr. Korošec, dne 19. januarja 1917 avstrijskemu zunanemu ministru grofu Czerninu. To pismo se glasi:

Vaša prevzvišenost! Kot načelnik hrvatsko-slovenskega državnozborskega kluba si jemljem čast, zagotavljati Vašo ekscelenco v imenu kluba zastopa nega hrvatsko slovenskega ljudstva, da je *hinavsko zagotavljanje* antante v not- za gospoda Wilsona radi osvoboditve Slovanov v Avstriji *vzbudilo pri jugoslovanskih narodih samo ogorčenje*, ker je naše hrvatsko slovensko ljudstvo kakor vselej, tako tudi sedaj trdno in celotno odločeno, biti *zvesto in udano v stiski in smrti monarhiji in vzvišene-mu vladarskemu domu Habsburžanov*.

Ob enem prosim Vašo Prevzvišenost, da se izvolite svobodno poslužiti tega našega zagotovila po lastnem prevdarku in uvidevnosti. Z izrazom največjega velespoštovanja najudanejši Dr. Korošec.

Taka pisma je pisaril dr. Korošec

istočasno, ko so ga obsipale ljubljanske narodne dame vzhičene s cvetjem kot junaka majske deklaracije, kot simbol odpora proti Avstriji, kot predbojnika za Wilsonovo samoodločbo narodov.

To pismo si velja zapomniti, — ker je dokaz, kako je bil dr. Korošec vedno politik z dvema obrazoma. To smo videli tudi v delavski politiki.

Železniški minister, ki je upropastil železničarsko stavko, — zna, če je treba, delavcem tako lepo govoriti, da mar sikdo misli, da ga ni boljšega delavskega prijatelja, kakor je on...

A dr. Korošec je le politik, ki ima toliko obrazov, kolikor ima poslušalcev.

Zdaj je dr. Korošec na tem, da igra svojo dvojno igro z monarhijo in republiko. Na delavskih shodih je republikanec, v Zagrebu je Radičevac — na dvoru pa ga ni hujšega petoliznika, kakor je on.

Dr. Korošec je kakor tiste kapljice, ki so za vsa zdravila. V taka zdravila pa kmalu ne bo verjel nihče drug, kakor stare ženice.

Politični pregled.

NOTRANJA POLITIKA.

Dne 20. t. m. se je sestala narodna skupščina k jesenskem zasedanju.

Akoravno čaka skupščino mnogo važnih poslov, — se je skupščina takoj po prvi kratki in burni seji za dva dni odgodila. Zanimivo je, da so se na tej seji radikali in slovenski klerikalci hudo spopadli. Izgleda, da blagoslov s slovenskega katoliškega shoda ni dosti za- legel in da začenja radikalnem dvolič-na klerikalna politična umetnost vedno bolj presedati. Dr. Korošec se laska kralju in ministrom, obenem pa zatrjuje zagrebškim blokašem svojo vernost in udanost.

Ker se utegne dr. Korošču koncem koncev vendarle dogoditi, da bodo na obeh straneh spregledali, je verjetno, da bo obsedel med dvema stoloma.

Kam bo šel potem, ne moremo vedeti, govori pa se, da išče že z demokratki boljših odnošajev. Tako se zna zgoditi, da bosta sedela na prihodnjem katoliškem shodu dr. Žerjav in dr. Korošec lepo skupaj na balkonu justične palače, oba v orjanski uniformi. — Govorice, da nameravajo Nemci in Turki zapustiti radikalno večino, se niso obistinile. Nemci in Turki bodo ostali v

naši državi še nadalje državotvoren element, ki bo za dobre pare stricu Pašiću vedno na razpolago.

Demokrati so napravili v parlamentu hudo revolucijo in očitajo vladi, da ne zna voditi zunanje politike in da je zlasti v vprašanju Reke preveč popustljiva. To resolucijo so prinesli vsi časopisi. Pašić pa jo je vtaknil v žep. Reški problem bo rešil g. Pašić osebno.

Govori se, da bodo Italijani Reko, ki so jo vojaško zasedli, tudi definitivno obdržali in da nam bodo dali zato protikoncesije, ki naj bi obstojale med drugim v korekturi meje v Sloveniji. Po našem mnenju se bo prvo zgodilo, zadnje pa ne.

Skupščina ima sklepati pred vsem o povišanju taks in pristojbin. Takse naj bi se za ogromno svoto povišale, tako, da bi donasle državi samo takse 400 milijonov dinarjev.

S tem povišanjem bodo zadeti zopet v prvi vrsti nižji sloji. Proračuna za leto 1923/24 še niso napravili. Vlada si namerava pomagati zopet z običajnim krpanjem.

Mnogo se razpravlja v vladnih krogih o eventualnem razveljavljanju Radičevih mandatov. Radič pa med tem

po Londonu pridno konferira in hodi k vsem vplivnim angleškim politikom na čaj.

Od teh čajev si Radić mnogo obeta in piše o vsem tem pridno v svoj »Slobodni Dom«, za katerega je napisal iz Londona že osem pisem. Zdi se nam, da se Pašić le nekoliko moti in da se čisto ponesrečila Radićeva pot ne bo. Jugoslavija ima vse izglede, da ne postane samo francoska kolonija, ampak obenem tudi angleška.

Obetajo se nam razmere, kakor jih je preživljala rajna Turčija, v kateri so imele vse države sveta svoje stranke in roparje. Anglija sprejema Radića, kakor je sprejemal nekdanji avstrijski minister grof Berhtold albanskega veljaka Isa Boljetinca. Albanija se pomika dalje proti zapadu.

Sestanek Pašića in Mussolinija. Mussolini je pisal Pašiću pismo, kjer nasvetuje, da bi se rešilo reško vprašanje tako, da bi Italija Reko anektirala, medtem ko bi dobila naša država druge protikoncesije. Na to pismo mu je Pašić odgovoril.

O tem pismu vemo dosedaj samo to, da je pisano zelo prijateljsko. Tekom oktobra se snideta baje v Benetkah Pašić in Mussolini, da se končnoveljavno pomenita o usodi Reke. Ko bo vse gotovo, bo zvedelo o tem tudi ljudstvo.

Črnogorski princ Peter, sin kralja Nikole, je prišel v Beograd in se je zglasil na dvoru. Novinarjem je izjavil, da ne reflektira več na črnogorski prestol. S tem bi bilo črnogorsko dinastično vprašanje rešeno.

Solunsko pristanišče. Grško-italijanski spor je imel za nas to dobro posledico, da je grška vlada končno vendarle izpolnila dano besedo in dala Jugoslaviji v prosto razpolago del solunskega pristanišča. Stem dobi naša država prost izhod na Egejsko morje, kar je za Makedonijo izredne važnosti.

Kongresa Socialistične Stranke Jugoslavije, ki se je vršil te dni v Beogradu se je udeležilo 100 delegatov. Kongres ki je osvojil predložene resolucije, znači velik korak na potu do konsolidacije socialističnega pokreta v državi. Natančneje poročilo o kongresu prinašamo na drugem mestu.

ZUNANJA POLITIKA.

Porurje. Nemška in francoska vlada sta se začeli pogajati o likvidaciji porurskega vprašanja.

Nemški kancler dr. Stresemann je izjavil, da bi bila pripravljena prepustiti nemška industrija 30 odstotkov delniške glavnice francoski industriji. Vkljub temu, da je ponudba ugodna, se Poincaréju in Francozom nič ne mudi. On zahteva, da Nemčija tudi formalno kapitulira in izda ukaz za ukinjenje pasivne resistance.

O tem se posvetuje nemška vlada z gospodarskimi krogi in delavstvom.

Španska revolucija ni avtonomistična, kakor je ob nje izbruhu pomotoma pisal »Slovenec«. Španskim separatistom se pod novo vlado približno tako godi, kakor bi se Slovincu, ako bi prevzeli pri nas vlado Orjunci. Tudi španski socialisti so proti vladi generalov v ostri opoziciji.

Grško-italijanski spor. Komisija, ki je preiskovala vzroke umora itali-

janske razmejitvene komisije v Albaniji je ugotovila, da komisije niso umorili Grki in da je bil umor posledica osebnih maščevalnosti.

Radi tega je začela Italija vojno z Grčijo. S tem je Italija s svojim Mussolinijem za eno blamažo bogatejša.

Na Bolgarskem divja zemljoradničko-komunistična revolucija, o koje značaju poročamo na drugem mestu. Borba se vrši s skrajno ljutostjo.

Dnevne vesti.

LJUBLJANSKO OKROŽJE.

Hrastnik. Preteklo nedeljo je priredilo ljubljansko okrožje DTE javno telovadbo. Po prihodu gostov s popoldanskimi vlaki se je razvil sprevod, ki je odkorakal izpred kolodvora proti »Delavskemu domu«. V sprevodu so korakali najprvo telovadci in telovadke z naraščanjem, dalje oddelek UDR iz Ljubljane in za njimi ostali gostje. Pred »Delavskim domom«, kjer se je sprevod ustavil, je pozdravil v imenu hrastniškega proletarijata s. Malovrh, ki je v svojem govoru povdarjal potrebo enotnosti delavskega razreda. Povdaril je dalje, da je izlet, ki ga je priredila DTE in Hrastnik bil zelo potreben, ker je po zadnji stavki socialistični delavski pokret v revirjih zelo v težkem položaju. V imenu ljubljanskih izletnikov je pozdravil s. F. Svetek. V svojem govoru je naglasil, da se časi, v katerem živimo, zelo težki, zato je potrebna dvakratna požrtvovalnost s strani vseh, ki žele delavskem pokretu uspeha. Dalje je naglašal, da je tudi UDR čutilo potrebo odposlati na slavnost oddelek »Udarnikov«, da s tem manifestira za enotnost delavskega pokreta. Kakorkoli se bodo razmere razvijale, je potreba, da smo pripravljeni na vse DTE in UDR je treba, da druga drugo izpopolnjujeta. Naloga prve je, da opravi svoj kulturni posel v telovadnicah pri vzgoji teles, dočim naj to vzgojo UDR v prosti naravi še duševno spopolni. Zato naj bo naš klic: Kdor Svobodaš ta Udarnik, in kdor Udarnik ta tudi Svobodaš. Svoj govor je s. Svetek zaključil z živijo klicem na DTE Svobode in UDR. Pozdravilo je slavnost še več drugih govornikov iz raznih krajev ter se je tudi prečital dopis pevskega društva »Naprej« iz Celja, ki vzešenih besedah pozdravlja to proletarsko prireditev. Popoldanska telovadba je pokazala, da so DTE od vsedelavskega zleta v Mariboru že zopet izdatno napredovale. Zlasti je bilo opaziti dejstvo, da se merodajni faktorji pri DTE trudijo odstraniti vse nedostatke, ki so se pokazali ob priliki vsedelavskega zleta. Priznati moramo, da smo dobili utis, da se je to že v velik meri

posrečilo. Ker bo o telovadbi gotovo priobčeno še strokovnjaško poročilo, se v detajle ne bomo spuščali, naglasiti pa moramo, da je napravila na navzoče kaj najboljši utis. Cela prireditev je bila zelo dostojna, tudi žejnih grl ni bilo opaziti. Vendar bo pa v bodoče treba stvar urediti tako, da se med telovadbo ne bo točilo alkohola, ker to prireditev občutno moti. Saj je kasneje po telovadbi, ko se razvije veselica, še dovolj časa tudi za te vrste zabave, če ravno zahtevamo od naših veselic, naj se ne ravna po vzgledu raznih orlovskih in školskih »požrtij«.

CELJSKO OKROŽJE.

V tovarni A. Westen 10-urnik v veljavil. Osemurni delovni čas je že skoro kot pravljica iz starega veka, katerega je nadomestil novi vek — 10-urni delavnik. Ni še baš dolgo od tega, ko je delavstvo tovarne A. Westen v Celju stavkalo, da si ohrani svoje težko priborjene pravice, med temi tudi ohranitev osemurnega delovnega časa. Težke so bile žrtve te stavke, a še težje bodo posledice nerednosti delavstva, ker se ne zaveda svojih pravic in dolžnosti. Delavstvo ima pravico, če že ne zakonito vsaj naravno, da brani svoje interese. Ima pa še večjo dolžnost, da pomisli, koliko družin je tam brez kruha, ko podaljšujejo delovni čas od 8 na 10 ur. Ko se bode proletarijat tega zavedel in spoznal svojega sotrpina v sili, v brezposelnosti, bodo vse sile kapitalizma uničene in zmaga bode delavska solidarnost. Zato stran z nadurami. Delajte z organizatorično zavestjo tako dolgo, da bode osem ur prislužilo toliko, da se boste pošteno preživljali! Spoznajete naš bojni klic: naša moč je zavednost!

Neverjetno postopanje. Stanovanjski urad I. stopnje v Celju, pod predstvom predstavnika Nesesarjev gošpoda mestnega podžupana Žabkarja, de la sijajne socialne sklepe, katere izvršuje najbrže tudi prav rad, če mu prizadeji ne delajo nikakih ovir. Dne 15. t. l. je dobila revna branjevka v Gaberjih, udova po vojnem invalidu, Frančiška Marovšek odlok, da mora oddati eno sobo s štedilnikom drugi stranki na raz-

polago. Imenovana ima dva nespreskrbljena otroka in preživlja sebe ter otroke s tem kar v svoji stojnici ob cesti z branjarjo prisluži. Ali ni taka reva potrebna vsestranske zaščite? Ali imamo res stanovanjsko oblast za deložiranje najemnikov? Če pa kdo stanovanjski oblasti javi, da ima ta ali oni veljak toliko ali toliko sob odveč, da po novem zakonu o stanovanjih ni dovoljeno stanovanje odjemati (rekvirirati), za revne, v obupu nahajajoče proletarce pa ne drži noben zakon in lahko ravno Nesesarji odločujejo sami po svoji volji. Frančiška Marovšek ima eno malo podstrešno sobo z enim oknom in eno malo kuhinjo, v kateri se komaj do dobra obrneš, ali je to mogoče po mnenju gospodov na stanovanjski komisiji luksuzno stanovanje za tri osebe. Pozivljamo vse tiste gospode, ki odločujejo o stanovanjih na stanovanjskem uradu, da se o stvari popreje sami prepričajo, da ne bodo streljali takih kozlov, če pa se jim zdi pretežavno, pa naj odlože svojega mesta ljudem, ki bodo odločevali po vesti in z občutkom proletarca. Zapomnite si gospodje, da bomo delali veliko reklamo za to, da vas prizadete spođe ob prvi priliki odločevalnih mest in postavijo tja ljudi, ki bodo imeli človeški čut. Sodrugi zapomnite si te ljudi. Ko jih pobarvamo, jih bode itak vsak lahko poznal.

Člansko zborovanje kraj. org. SPJ v Celju bo v nedeljo, 30. septembra ob 9. uri v gostilni »Pri Jugoslovanu«. Dnevi red: 1. Poročilo o kongresu v Beogradu. 2. Organizacija in taktika. Polnoštevilna udeležba dolžnost.

Sestanek UDR v Celju bo v soboto, dne 29. septembra 1923 ob pol 20. uri v gostilni »Pri Jugoslovanu«.

MARIBORSKO OKROŽJE.

Shod je sklicala krajevna organizacija SSJ mariborske preteklo nedeljo v Götzovi dvorani z dnevnim redom: Politični položaj in socialne prilike delavskega razreda. Shod je bil dobro obiskan in so poslušalci — sami delovci — z zanimanjem sledili izvajanjem govornikov. Referirali so ss.: Eržen (slov.), Lapuh (nemško) o zunanje političnem položaju, Ošlak, Klančnik o notranje političnem položaju in Družović, Čeh o socialnih prilikah delavskega razreda v državi. — Čeprav je nastopilo šest govornikov, je bil shod v poldrugi uri zaključen.

Neodvisni komunistični razbijači so na shodu v Götzovi dvorani poskusili svojo srečo. Že nekaj dni poprej so se pripravljali na razbitje shoda in so to tudi na potu v Götzovo dvorano razlagali, češ, tega bomo »vzdignili«. V početku shoda so se oglasili, češ, volimo predsedstvo. Ta že preveč obrabljena navada za uprizarjanje zmešnjave na shodih na tem shodu ni prišla do

Zgodovina internacionale

Zgodovina od prve do druge internacionale.

(Ameriški družinski koledar 1917.)

V severnonemškem državnem zboru je bilo dne 21. julija 1870. glasovanje o vojnem kreditu v znesku 120 milijonov tolarjev. Ves parlament je glasoval za zahtevo, izvemši Bebel in Liebknecht, ki sta podala sledečo izjavo:

»Kot načelna nasprotnika vsake dinastične vojne, kot socialna republikanica in člana internacionale delavske asociacije, ki se bojuje brez razlike narodnosti proti vsem zatiralcem in hoče združiti vse zatirane v veliko bratstvo zvezo, se ne moreva izreči ne direktno ne indirektno za sedanjo vojno, pa se vzdržujeva glasovanja.«

V državnem zboru je zahrumel vihar, »veleizdajalca« je bila še najblajša beseda, katero so jim drugi poslanci metali v obraz; na prihodnjih sejah so jima žugali s pestmi, predsednik Simson je s svojega mesta osebno psoval Bebla, Liebknechtu je razjarjena tolpa pobila šipe in 17. decembra 1870. sta bila oba obtožena zaradi veleizdajstva. Z njima je bil obtožen tudi Herpner. Proces pa se je izvršil šele leta 1872. od 11. do 26. marca. Bebel in Liebknecht sta bila obsojena vsak na dve leti trdnjave, dasi se jima ni moglo očitati družega kakor socialistična propaganda in mednarodno mišljenje.

Ko je leta 1871. po padcu Pariza komuna razvila svojo zastavo in so »Ver-

sailci« po krutem, obupnem boju premagali to s čudovitim idealizmom navdahnjeno vstajo, je zadel strahovit pogrom tudi francoski socializem. Kar ni padlo voditeljev v bojih, kar jih niso zmagovalci, žejni bestialne osvete, postavili ob zid in postreljali, jih je bilo deloma deportiranih v Kalodonijo, deloma so se morali pa z begom rešiti smrti, na katero so bili obsojeni.

Vsled teh dogodkov je bila Internacionala po vojni tako oslABLJENA, da so ji postali boji z Bakuninci nevarni. Duševni voditelji so spoznali, da se mora socialistično delo v teh razmerah prepustiti organizacijam v posameznih deželah, ki so bile medtem lepo razvile in so obljubovale velik napredek za bodočnost tudi tam, kjer so trenutoma trpele vsled vojne. Da so se razvile, je bilo, zlasti v prvih letih, pripisati v velikem delu Internacionali. Ta pa v izpremenjenih razmerah ni mogla več tako plodno vplivati nanje kakor prej, in voditeljem se je zazdelo umestneje, da ostane generalni svet vsaj začasno le nekakšna akademična instanca Internacionalne.

Haški kongres leta 1872. je po izključitvi Bakunina sklenil, da se preloži sedež generalnega sveta v New-York.

Ameriško gibanje.

Ko so duševni voditelji sklenili predložitev generalnega sveta v New-York, so vedeli, da se s tem zmanjša pomen asociacije, zakaj glavna središča delavskega gibanja so bila v Evropi, kamor generalni svet iz New-Yorka nikakor ni

mogel veliko vplivati. Zveza med Zedinjenimi državami in starim svetom je bila prerahla, socializem v Ameriki, ki je bil še premalo

veljave, zato, ker je bila to le želja kakšnih 15 na shodu navzočih komunističnih neodvisnjakov s posebnim komisarjem M. Žorgo na čelu, ki je bil v ta namen pozvan iz Ljubljane. H koncu shoda, ko je bila resolucija že odglasovana, so bili na listi še nekateri že od početka shoda javljeni sodruzi. Znani »neodvisni« mizar pa, ki ne more nikdar preboleti, da bi na kakšnem shodu ne govoril, se je tudi javil k besedi; predsednik shoda, sodr. Ozmeč, mu je pokazal listo že prijavljenih, vendar to ni motilo njega, ki zna po komunističnih metodah delati nered in razbijati. Komaj je govoril s. Bahun, že je začel tudi on svoj govor in sicer, ker smo protestirali proti imperializmu, fašizmu in reakciji, je on hotel govoriti proti nam, torej — za! Komunistični štab je obstopil »obsedenca« in Žorga je dvigal pesti. Delavci pa so rekli: vi ste razbijalci, poznamo vas, neodvisnih ne bomo poslušali. Shod je bil zaključen, v dvorano je prišla tudi policija, ki pa seveda ni imela nikakega posla, čula je le vpitje »neodvisnega obsedenca«. Hvaležni smo komunistom za njihov nastop, sedaj jih delavstvo vendar dobro pozna. M. Žorga pa, ki v Ljubljani nima pristašev, je voditelj mariborskih komunistov, dočim J. Žorga od nesrečnega izprtja v delavnicah nič več ne prodaja svoje revolucionarnosti železničarjem, ki imajo z njim poravnati še nekatere račune — komisariji že vedo, kje je solnce prevroče!

Nadaljevanje seje mariborskega občinskega sveta z dne 11. septembra.

Prodaja parnega stroja in drugih pritliklin v mestnem vodovodu. — Izpolnitev odsekov, ker klerikalci ne prihajajo na seje, vsled česar so seje odsekov največkrat nesklepčne. — Ukinitve državnih podpor za dečje zavetišče in dečjo stanico v Mariboru.

Socialistični klub občinskega sveta predlaga prodajo nadštevila parnega stroja 60 P.S., parnega kotla in ene kompletne vodne sesalke v mestnem vodovodu. Predlog utemeljuje občinski svetnik s. Bahun: V mestnem vodovodu se nahajata dva stroja, dva kotla in dve vodni sesalki, ki sta bili do tedaj v obratu, dokler ni bil uveden električni pogon. Sedaj pa oba stroja stojita in je eden absolutno nepotreben, med tem ko ostane še nadalje eden za rezervo, če bi se pri električni napravi kaj pokvarilo. Eden torej od obeh strojev stoji in se kviri, kot mrtev kapital in poleg tega je vedno manj upanja, da se bo stroj mogel prodati, ker se elektrifikacija vedno bolj širi. Stroj s kotlom in sesalko je milijonska vrednost; zato predlaga klub SPJ, naj se stroj in pritliklina čim prej proda in izkupiček porabi za nujne investicije. (Soglasno sprejeto.)

Drugi predlog, isto od kluba SPJ, naj se odsek občinskega sveta izpopolni, ker so vsled klerikalne abstinence največkrat nesklepčni. Ugotovljeno je, da se zlasti klerikalna inteligenca: Leskovar, Jerovšek in Žebot niso že več mesecev v nekaterih odsekih dali videti. Ti gospodje so se dali sicer v odseke voliti, toda njihovo lisičjo zvritost poznamo tudi mi socialisti. Klerikalci imajo edini namen, vsako delo v občini prepričati ali vsaj ovirati. Od tedaj, ko je bila klerikalna obstrukcija proti proračunu zlomljena, se klerosi poslužujejo tihega bojnega sredstva. Na eni strani ne prihajajo na seje odsekov, na drugi strani, pa če slišijo, da ena ali druga zadeva ni bila v odseku obravnavana, zaženejo hrup in zahtevajo, da to in to se mora v odseku temeljito obdelati! S. Bahun je utemeljeval predlog in pri tem ugotovil, da n. pr. dr. Jerovšek ni bil že več mesecev na nobeni seji finančno-gospodarskega odseka. Doslovno je govoril tako-le: Mi se ne moremo otresti sumnje, da klerikalci dogovorno in namenoma odsekovih sej ne posejajo. Kaj s tem nameravajo, je jasno vsakomur. Na županovo opombo, da se jih ne more kratkoma iz odsekov ven vreči, pa pravim: mi tega ne želimo, ampak hočemo, da odseki delajo. To pa ni mogo-

če, če niso sklepčni. Vsi člani skoraj nikoli ne morejo priti k sejam, toda večmesečna nepretrgana odsotnost pa ni upravičena. Zato zahtevamo: ali da klub SLS predlaga druge člane v odseke, ali pa se isti nadomeste s člani drugih strank, ali pa da se sklene, da so seje odsekov sklepčne pri vsakem številu navzočih.

Dr. Leskovar je izjavil, da njegov klub ni nikoli nič takega sklepal, da se njihovi člani odsekovih sej ne naj udeležujejo. Sicer pa se mora preje s klubom posvetovati, kaj bo isti tozadevno ukrenil in bo na prihodnji seji odgovoril.

Potrebno bo, da odslej naprej objavimo tudi seje odsekov in prisotne članke, da bo javnost vedela, zakaj se mnoge zadeve tako dolgo ne rešujejo.

Nadalje poroča župan, da je bila mestna občina obveščena, da odsek za socialno skrbstvo pri pokrajinski vladi v Ljubljani ne bo več ničesar prispeval za dnevno otroško zavetišče, vsled česar bo morala občina sama to breme prevzeti.

Poberežje. Podružnica sploš. del. izobr. zveze »Svoboda« na Poberežju priredi v soboto, dne 29. septembra ob 20. uri v gostilni Pukl družinski večer. Na sporedu je: Petje, godba, ples itd. Vstopnina prosta. Prijatelji društva se uljudno vabijo.

Konj in voz ukraden. Posesnik Franjo Rečnik v Razvanju je poslal minulo nedeljo svojega hlapca z vozom v Maribor, da bi prepeljal njegovo hčerko. Hlapec Jurij Petrovič se od tega dne s konjem in vozom ni več vrnil. Obstoja sum, da je konja in voz prodal in pobegnil. Konj — 6-letna bela kobila — in voz — kaleš, črno pleskan, sedeži tapcirani s svinjskim usnjem — je vredno okrog 70.000 K. Kdor izsledí ukradeni voz in konja dobi 2000 K nagrade.

Ptujska kronika. Dopisnik »Jutranjih Novosti« je silno vesel, da zadnji občni zbor politične organizacije ni bil tako številno obiskan, kakor so n. pr. obiskani »ogromni« shodi in »veličastne« manifestacije za radikalno stranko. Zato prihaja do zaključka, — ki je po mišljenju in željah nekaterih ljudi popolnoma logičen, — da ni več daleč dan, ko o socialistični stranki in o socializmu ne bo ne duha ne sluha. Mi mu to veselje prav radi privoščimo in to tembolj, ker nas jako veseli, da so nekateri gospodje začeli o socializmu in enakih »malenkostih« vsaj negativno misliti. Kar se pa tiče prihodnjih občinskih volitev, ki so dopisniku »JN« tako pri srcu, mu povemo, da se bodo izvršile tako, da bodo razum njega vsi zadovoljni. — **Habemus hominem.** Jugoslovanska diplomacija si že dolgo časa belí glavo, kako bi stopila v stike s sovjetsko vlado v Rusiji, ki je hočeš, nočeš, mora priznati, edina zastopnica ruskega naroda, seveda ne onega, ki živi izven Rusije. Po vsem prizadevanju pa se do danes ni posrečilo dobiti diplomata, ki bi izvršil zblizanje med našo državo in Rusijo, ker vsak diplomat ima svoje muhe, Pašič pa menda največ. Ko smo pa v nedeljski številki »Jutranje Novosti« čitali članek o ruskih razmerah, smo se prepričali, da se je končno našel mož, ki »temeljito« pozna ruske razmere in ki bo gotovo znal pripraviti pot, ki bo dovedla do prijateljskih odnosov med nami in ruskim narodom — pardon — ruskimi čifutskimi vlastodržci, kakor jih članek s ponosom imenuje. Socialisti sicer ne gremo eno pot s komunisti, ali če hočete z boljševeki, vendar pa moramo reči, da nas je omenjeni članek spravil v dobro voljo, zato bi kaj takega še večkrat radi čitali in to radi tega, ker je članek iz Ptuj doma. — **Reminiscenca.** Ko je preteklo zimo ptujska »Svoboda« priradila ciklus predavanj, se je nekdo pobahal, da ima vse predmete in vprašanja, ki so bila na programu, v prstih. Dotičnemu priporočamo, da vtakne prste v usta, da bo imel kaj več v glavi. Prepričali smo se namreč, da dotičnih nima o nekaterih stvareh kdo ve

koliko v glavi in da so za njega vprašanja španska vas. Domišljavost napredku silno škoduje. Pika. — **Veržniška baharija.** Te dni razprodaja grof Herberstein v Ptuj nekatero svoje stare mobilije. Prišli so trgovci od vseh strani, celo nek minister iz Beograda je prišel kupovat za svoje novo urejene »Zarade«-salone. Prišel je tudi častiti gospod Silbernagel, po poklicu jud, po rojstvu pa veržnik, ki je hotel imeti neko mizo. Ker pa tista miza ni bila na prodaj, je v svoji jezi dva 1000-dinarska bankovca ni licu mesta raztrgal. Na začudenje navzočih žensk in oponašanja, zakaj jih raje ni izročil njim, ki so potrebne, je rekel, da s svojim denarjem lahko naredi kar hoče. — Glej kapitalistično ljubezen, s katero bo svet prerojen. Veržniški poštenjaki pač lahko tako delajo!

MEŽISKO OKROŽJE.

Prevalje. Na tukašnji šoli smo imeli priliko videti 8. in 9. septembra razstavo »Sadjarskega in vrtnarskega društva za mežiško dolino«, v katerem je včlanjenih tudi nekaj sodrugov. Ko bi nam bil dnevnik na razpolago, bi opisali vse podrobnosti, tako pa se omejimo na glavne točke. Namen razstave je bil specialno povzdiga vrtnarstva in sadjarstva v Mežiški delini. Vsi razstavljeni predmeti, tako sadje kakor zelenjad, so produkti malega človeka, iz domačega vrta delavcev, uradnikov, kmetov in seveda šol. Poleg tega pa je bila zastopana domača (hišna) obrt in rokodelstvo ter dekliska ročna dela z domačimi motivi. Poleg pa, kar je za današnje čase važno — tudi razstava gob. Da tudi primerno orodje iz naše železne industrije ni manjkalo in sicer za vse vrtno in sadjarske potrebe in seveda tudi priprave za sušenje in vkuhanje sadja, je treba povdariti. Prva razstava te vrste na meji je važna že za potrebo spoznavati vrste pridelkov, da moremo iz rezultatov sklepati reformo v teh gospodarskih panogah. Ker so bili zastopani mnogi kraji doline, ne bo težko dobiti jasne slike v tem oziru. Razstave niso za zabavo, temveč za konkurenco, za tekmo. Prepričani smo, da je in bo razstava ta namen dosegla. Delavstvo, naši sodruzi so se tudi zanimali v prav lepi meri za razstavo ter so to dokazali deloma z lastnimi produkti, deloma s številnim obiskom. Ravno to nam daje upanje, da krenemo še na bolje. Ko bomo znali ceniti zemljo, jo bomo tudi spoštovali in mogoče tudi priborili, kar nam danes zabranjuje agrarna »reformacija«. Kakor rečeno, je razstava napravila kar najboljši utis in ker je namenjena bila tudi v pomoč malemu kajzarju in delavcu, smo hvaležni prirediteljem za ta pouk. Naša dolžnost bo, da bodemo stremenje po povzdigi kulture in gospodarstva podpirali, dokler in kjer imamo besedo.

Prevalje. Dobili smo sledečo informacijo: Pri grofu Henkl (premogovnik Leše) je bil paznik Ignacij Doberšek upokojen 1. maja t. l. On je 54 let nepretrgoma služil ne tem mestu ter je dobil za to službovanje od bratovske skladišnice rento 33 K 33 vin. Po več kot 4 mesecih pa mu je naznanil Pokrajinski zavod za nameščence v Ljubljani, da dobi od tam doklade 28 Din 60 para zato, ker je 14 let vplačeval v ta zavod in seveda zadnja leta po 90 Din mesečno skupno z gospodarjem. Pokrajinski pokojninski sklad za Slovenijo pa mu je že julija naznanil naj bo tiho, ker ima še krasne dohodke. Ni dvoma, da je človek po 54-letnem službovanju v takem peklenskem premogovniku, kakor je v Lešah, še čil in zdrav, da se pomlaja čim dalje dela, ter je pravzaprav na stara leta krepkejši kot v najboljši moški dobi. Upamo, da nihče ne bo sodil ta sklad napačno. Ta slučaj pa omenjamo tudi z ozirom na dejstvo, ker paznik I. D. ni bil naš pristaš, temveč je pod prejšnjim nemškimi režimom zastopal res vztrajno pravice »celopupnega slovenskega naroda«, ne pa svoj lastni delavski stan. Vendar priznati

moramo, da je bil značajan tudi v najtežjih slučajih, vsaj se mu je šlo že za vrat, ter je vedno sočustvoval tudi z delavstvom, ki ga je čislalo brez ozira na strankarsko pripadnost. Nas pa ta slučaj uči, da spada delavec v socialistično stranko, ke le tukaj je pričakovati odreditve, vsako kolebanje v nacionalnih vodah pa donaša delavcu plačilu, kakor ga je I. D. dobil.

Iz stranke.

Seja pokrajinskega načelstva SPJ bo v soboto, dne 6. oktobra 1923 ob 20. uri v Celju. Vsi člani naj se seje sigurno udeležijo! Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

GOSPODARSTVO.

Delnice Ljudske tiskarne. S. dr. Korun nas prosi za objavo sledečih vrst: Pred več kot pol leta so nekatere politične organizacije SSJ pri Bernotovem pokrajinskem tajništvu naročile nekaj delnic Ljudske tiskarne, ki so bile takrat pri g. F. na prodaj. Baje so dotične organizacije za te delnice pri Bernotovem pokrajinskem tajništvu tudi že nekaj vplačale. Bernotovo pokrajinsko tajništvo mi je takrat naročilo, naj skušam te delnice kupiti, kar sem tudi storil. Ko pa je bil kup sklenjen, ni ni Bernotovo pokrajinsko tajništvo izročilo nikakega denarja za plačilo kupljenih delnic, ki so tako ostale meni in sem jih moral iz svojega plačati. Sedaj pa razni sodruzi povprašujejo, zakaj ne dobijo njihove organizacije delnic, čeprav so jih plačale. Ta vprašanja naj se naslavlja na Bernotovo pokrajinsko tajništvo, ki ima tozadevni denar. V Ljubljani, 19. septembra 1923. Korun. — Uredništvo pristavlja k temu pismu, da bodo v kratkem času izdane delnice II. emisije Ljudske tiskarne, ki bodo vsakemu sodrugu in vsaki strankini organizaciji cenejše na prodaj, kakor pa so bile delnice, ki jih je s. Korun po naročilu takratnega pokrajinskega tajništva dražje kupil. Tozadevni razglas o izdaji delnic Ljudske tiskarne izide v eni prihodnjih števil »Socialista«. S tem, da se bo dala delavstvu in njegovim organizacijam možnost, da se udeležijo pri subskripciji delnic, ki jih je prevzela Socialistična tiskovna zadruga pri Ljudski tiskarni v varstvo delavskih interesov. Tako bo podan najboljši dokaz, da so vsi napadi na Socialistično tiskovno zadrugo brez vsake podlage in lansirani v javnost od ljudi, ki deloma ne vedo, kaj delajo, deloma pa naravnost nasprotno želijo, kakor pišejo in govore.

Lastnik in izdajatelj Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo. — Odgovorni urednik Jože Golmajer. — Tiska: Ljudska tiskarna v Mariboru.

V hranilnico

namesto v virotoč nosite svoje prihranke. Najmanjša vloga Din 10.—. Ugodno obrestovanje. Hranilne vloge so temeljni kamni za Vaš dom, prihranki za Vaše otroke. Vloge tudi od nečlanov sprejema ob sredah in nedeljah od 9—11 dopoldne. »Mojmir«, registr. kreditna in stavbna zadruga, Maribor, Rotovski trg št. 1.

Zahtevajte cenike! Zahtevajte cenike!

Peter Capuder
Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

ima v zalogi vse potrebščine za telovadce in telovadkinje: kroje, srajce, čevlje za telovadbo in javne nastope.

Od centralnega odbora U. D. R. (Udruženja Delavskih Rediteljev) pooblaščen edini dobavitelj blaga za kroje U. D. R. in celotnih krojev.

Zmerne cene!

Lastni izdelki!

„ZADRUŽNA BANKA“

V LJUBLJANI, ALEKSANDROVA CESTA ŠT. 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice, obresti po dogovoru. — Vse bančne posle izvršuje najkulantnejše.

Delniški kapital 10.000.000 K. — Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefon št. 367.